

Кривченко Т.В.,

*студентка 6 курсу, 3 групи, факультету
адвокатури Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого.*

ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ У ТЕРОРИСТИЧНИХ ЗЛОЧИНАХ

Анотація: У тезах розкрито характеристику особи злочинця у терористичних злочинах. Дослідження особи терориста дозволить

вже на початковому етапі розслідування визначити основну типологічну характеристику особи, яка може бути терористом.

Ключові слова: терорист, терористичні групи, терористичні організації, злочини пов'язані з терористичною діяльністю.

Анотація: В тезисах раскрыто характеристику личности преступника в террористических преступлениях. Исследования личности террориста позволят уже на начальном этапе расследования определить основную типологическую характеристику личности, которая может быть террористом.

Ключевые слова: террорист, террористические группы, террористические организации, преступления связанные с террористической деятельностью.

Summary: The abstracts reveal the characteristics of the personality of a criminal in terrorist crimes. The preliminaries of an individual of a terrorist should be allowed at the stage of investigation the main typological characteristic an individual that can be a terrorist.

Keywords: terrorist, terrorist groups. Terrorist organizations, crimes related to terrorist activities.

Тероризм – це небезпечний вид злочинності. У результаті вчинення терористичних актів настають найбільш тяжкі наслідки, які дестабілізують розвиток держави. Відповідно до даних розміщених у рейтингу країн світу за індексом тероризму, станом на кінець 2019 року, Україна посідає 24 місце із 138 країн світу [1].

Одним із перших спробував пояснити, що мотивує терористів, і які саме якості, особливості особи дозволяють припустити її ідентифікацію як терориста, був психолог Тайлор Максвел у 1988 році [2, с. 29-56]. Кримінологічне поняття особи злочинця, який вчиняє терористичний акт, охоплює всі ознаки, які відображаються у матеріальному середовищі та використовуються для розкриття та розслідування зазначених злочинів.

Кримінологічна структура особистості злочинця охоплює низку специфічних ознак. Найчастіше виокремлюють наступні складові: соціально-демографічні, морально-психологічні, соціально – рольові, кримінально-правові [3].

У результаті узагальнення кримінальних проваджень встановлено, що здебільшого особи, які провадять терористичну діяльність в Україні, є представниками соціально невлаштованої частини чо-

ловічого населення віком 30–45 років (82 %) із базовою загальною середньою освітою (80%), що проживають у містах обласного і районного значення на тимчасово окупованій території, а також у східних і південних регіонах держави і не мають постійного роду занять та стабільних джерел доходів (понад 90 %) [4, с. 10].

Наприклад, молоді люди без освіти можуть намагатися приєднатися до терористичної групи для того, щоб їхнє життя набуло пригод. Деякі індивідууми можуть мотивуватися переважно бажанням використовувати їхню спеціальну кваліфікацію, наприклад, виготовлення бомб. Переважно організаторами та керівниками терористичних груп є особи старшого віку, а молодшого – виконавці [5, с. 215].

Дебора м. Гальвін відзначає, що загальний маршрут входу в тероризм жінок здійснюється через політичне втягування та віру в політичну причину. Деякі жінки вербуються в терористичні організації своїми коханими. Жінка, яка вербується, діє нарівні з її товаришами, її не звинуватиш в непрофесіоналізмі. Як мінімум половина Інфади, яка означає боротьбу палестинців проти держави Ізраїлю, були молодими дівчатами. Хоча самі учасники Інфади не називають себе терористами, вони навіть виробили власну філософію, яка заснована на вірі в людину, що будь-хто навіть позбавлений матеріальних цінностей, продовжує мати приховану дивовижно велику силу і може привести її в дію, як це сталося в Палестині.

За даними експертного опитування працівників СБУ, участь у терористичній діяльності на території України беруть професійні військові (34,8 %), кримінальні елементи (30,4 %), місцеві жителі, які входять до складу незаконних збройних формувань (30,4 %), а також інші особи (представники спецслужб та їх агенти) [4, с. 11].

Для злочинної поведінки терористів характерні чітке слідування інструкціям кураторів, конспірація, планування, розвідка, підготовка до вчинення терористичних актів, супровід і прикриття під виконання злочинного наміру, використання вибухових пристроїв, зброї, запальовальних сумішей [5, с. 212; 6; 7].

У терористичних формуваннях ідейно-політичної спрямованості відсоток раніше засуджених незначний. Проте, у загально злочинних формуваннях, що займаються безпосередньо

кримінальним тероризмом, спостерігається 72 % раніше засуджених. Кримінальному тероризму властивий високий рівень злочинного професіоналізму – 82 % членів груп, котрі задіяні у кримінальному тероризмі, володіють більшістю типових ознак кримінального професіоналізму [5, с. 215].

Отже, враховуючи ступінь тяжкості та особливу жорстокість терористичних злочинів, особистість терориста має яскраво виражені негативні риси характеру людини і є досить багатогранною. Існує цілісна сукупність факторів, що визначають причетність людини до тероризму. Вона обґрунтовується принципом єдності соціальних і психологічних аспектів, їх постійної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Global Terrorism Index. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/global-terrorism-index/info> (дата звернення: 09.11.2020).
2. Ольшанский Л. В. Психология терроризма. СПб. : Питер, 2004. 288 с.
3. Особа злочинця: Поняття і структура особистості злочинця. URL: http://stud.com.ua/34470/pravo/osoba_zlochintysya (дата звернення: 09.11.2020).
4. Мокляк В. В. Протидія терористичній діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 - Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : б. в., 2020. 19 с.
5. Кравчук І. А. Особа злочинця-терориста як елемент криміналістичної характеристики терористичного акту. *Форум права*. 2010. № 2. С. 210–216. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10kiahta.pdf>
6. Головкін Б. М. Про детермінацію злочинності. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 274–280. URL: http://kul.kiev.ua//images//A/Chasopis/CHAS20_1.pdf
7. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології : монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2016. 192 с.

Науковий керівник: к.ю.н., ас. Н.В. Сметаніна